

RESTAURATIE SINT-PIETER OIRSCHOT 2009-2011

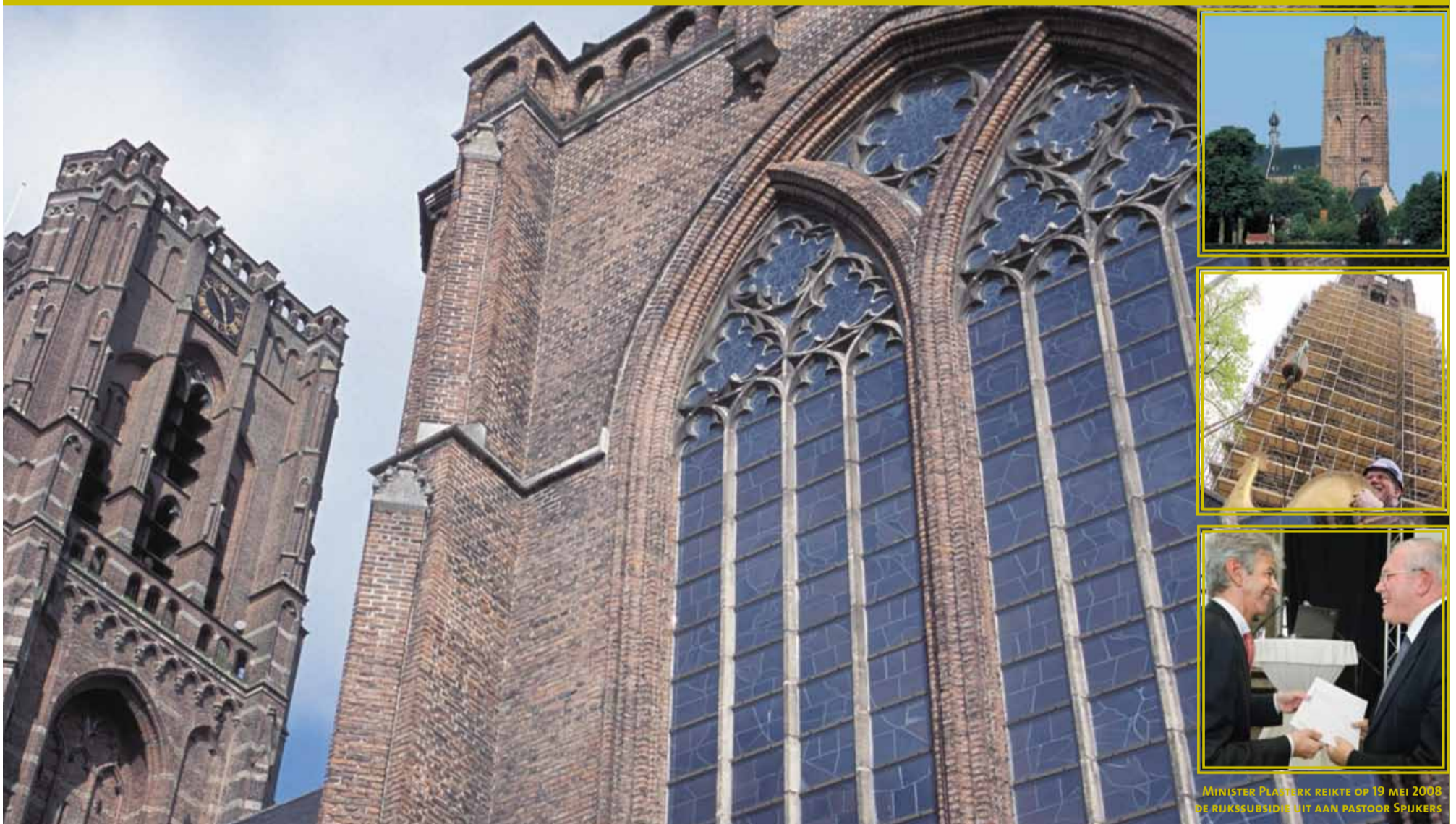
NUMMER 1, MEI 2009

EEN BIJZONDERE KRANT ...

U kunt er niet omheen. De toren van de Oirschotse Sint-Pieter staat in de steigers en heeft nu ook een knalblauw jasje gekregen. De restauratie van deze kerk gaat zeker drie jaar duren. Het parochiebestuur en de stichting Behoud Sint-Pieter Oirschot willen u als inwoner en bezoeker de komende tijd graag op de hoogte houden van de voortgang. Daarom zal tijdens de restauratieperiode tweemaal per jaar een informatiekant verschijnen.

Wilt u een reactie sturen of heeft u een vraag?

Stuur een e-mail naar info@vantiggelencommunicatie.nl of schrijf naar: Redactie Restauratiekrant, p/a Nieuwstraat 17a, 5688 BD Oirschot. Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door al onze adverteerders, waarvoor onze hartelijke dank.

MINISTER PLASTERK REIKTE OP 19 MEI 2008 DE RIJKSSUBSIDIE UIT AAN PASTOOR SPIJKERS

Bezoek ook onze websites : www.sintpieteroirschot.nl en www.petrusparochie.nl

FOTO: JAMES VAN LEUVEN

EDIAT
INTERMEDIAGROEP

Uitgave: Ediat Intermediagroep • Eftensebaan 41 • 4813 AH Breda • Tel.: 076 523 90 20 • Fax: 076 515 15 65 • breda@ediat.nl • www.ediat.nl

Gemeente Oirschot

Gemeente Oirschot wenst de Sint Pieter
een voorspoedig herstel.

INHOUD

- 5 De restauratie van een restauratie
- 5 De zeven fasen van het werk
- 7 De financiën
- 7 Het bouwteam
- 9 Van Dinther Bouwbedrijf BV
- 9 Restaureren doe je met elkaar
- 11 Klaas Schoots, een man met passie
- 11 Een kerk als een kathedraal
- 11 Wist u dat ...

PASTOOR LEENDERT SPIJKERS:

“HET DRAAGVLAK ONDER DE OIRSCHOTSE BEVOLKING IS HARTVERWARMEND”

“Op 16 april 2009 heb ik het haantje van de toren mogen halen. Bouwbedrijf Van Dinther gaat nu echt aan de slag. De indrukwekkende steigerbouw is achter de rug. Dat alleen al was een gigantische klus.”

“We kijken terug op een lawine van sympathie, medeleven en steun sinds het moment dat we van minister Plasterk de beschikking mochten ontvangen voor de rijkssubsidie van bijna drie miljoen euro. De provincie Noord Brabant en ook de gemeente Oirschot droegen een geweldig steentje bij. En meer dan hartverwarmend was het brede draagvlak dat we mochten ervaren onder de Oirschotse bevolking.

De paters Montfortanen, de zusters Franciscanessen en Karmelietessen kwamen met een substantiële bijdrage over de brug en dat gebeurde ook door de Broeders van Eikenburg en de zusters van Schijndel. Van je ‘familie’ moet je het hebben. Tal van clubs en verenigingen in Oirschot en omgeving voerden actie en zorgden dat onze zorgen veranderden in grote vreugde. Diverse inwoners droegen de opbrengst van recepties bij gelegenheid van bijzondere

verjaardagen en huwelijksjubilea bij voor het goede doel. De Meeuw plaatste gratis en voor niets prachtige units ter waarde van 60.000 euro en ook de firma Hek zorgde in natura ter waarde van een zelfde bedrag voor een schitterende personenlift, terwijl de afzetting drie jaar lang gratis ter beschikking is gesteld door de firma Heras. Ook de Rabobank deed een flinke duit in het zakje. Er waren geweldig veel donateurs en fondsen, en de grootste daarvan was zeker de Stichting de Mug-van Heijningen, ook echt Oirschots.”

“We zijn nu bijna rond met de financiën. Voor de Open Monumentendag in september willen we graag de laatste € 125.000 op onze rekening hebben, maar we moeten zeker ook rekening houden met onverwachte tegenvallers. Dank aan de Stichting Behoud Sint-Pieter, vooral aan secretaris Nicoline van Tiggelen die niet moe werd om talloos veel sponsors en donateurs te benaderen en die ook deze eerste informatiekant zeer gedegen en zeer interessant heeft samengesteld.”

“De Sint-Pieter is van ons allemaal en iedereen mag er trots op zijn. Ik wens het bouwteam veel succes en u allen veel leesplezier.”

Slotboom Steenhouwers combineert de kracht van natuursteen met eeuwenoud vakmanschap. Moderne technieken en een enthousiast gespecialiseerd team zorgen voor sprekende eindresultaten. Doel: het afleveren van kwaliteit waarbij uw wensen centraal staan. Resultaat: een monument voor de toekomst.

U hoeft de wereld niet rond te reizen om een monument te vinden!

Slotboom Steenhouwers

Restauratie, renovatie en nieuwbouw in natuursteen

Snelliusstraat 6 ♦ 7100 AB Winterswijk

T. (0543) 546 230 ♦ E. info@slotboom-steenhouwers.nl

www.slotboom-steenhouwers.nl

DE RESTAURATIE VAN EEN RESTAURATIE

Wie kent ze niet: de dramatische foto's van de brandende kerk aan het eind van de Tweede Wereldoorlog? Tijdens de bevrijdingsoperatie Market Garden was het kanaal de verdedigingslinie. Vanachter het kanaal probeerden de geallieerden tien dagen lang met beschietingen de Duitsers uit het dorp te verjagen. Op 2 oktober 1944 om half twaalf 's morgens vatte de kerk door granaatinslagen vlam en om half drie 's middags werd de toren geraakt. Bijna de hele kerk brandde uit, inclusief de prachtige koorbanken. Foutje van de geallieerden.

De restauratie na de oorlog kreeg op alle fronten tegenslag. De rijkssubsidie kwam maar niet. En door alle oorlogsschade in het hele land was er een groot tekort aan bouwmaterialen en mankracht. Door die schaarste aan bouwmaterialen én een gebrek aan kennis, zijn tijdens de restauratie verkeerde materialen gebruikt. Natuursteen van slechte kwaliteit uit de verkeerde groeven, ijzeren pinnen die kunnen roesten en uitzetten, enzovoorts. Anno nu zitten we met de gevolgen.

De restauratie is dus geen kwestie van achterstallig onderhoud, maar eigenlijk een 'restauratie van een restauratie'. Veel te kort op de laatste restauratie. Triest maar waar. Gelukkig bestaat er tegenwoordig veel meer kennis van restaureren en is een bezoekje aan een groeve in Engeland of Frankrijk een fluitje van een cent.

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (voorheen Monumentenzorg) stelt hoge eisen aan de restauratie. Samen met de aannemer, het parochiebestuur en het bouwteam zal hier hard aan gewerkt worden.

DE ZEVEN FASEN VAN HET WERK

De restauratie gaat zo'n drie jaar duren. Een exacte planning geven, is niet mogelijk, omdat het werk bijvoorbeeld stilgelegd wordt bij een begrafenis. Bovendien krijgen de restaurateurs pas een echt goed beeld van de werkzaamheden op het moment dat ze bezig zijn. Maar globaal bestaat de restauratie uit de volgende zeven fasen:

1. Toren (van boven naar beneden): van mei 2009 tot en met augustus 2010
2. Noordelijke zijbeuk (gemeentehuis): eind 2009 tot medio 2010
3. Vieringtoren: eerste helft van 2010
4. Zuidelijke zijbeuk (markt): tweede helft van 2010
5. Noordelijke kopgevel (bij sacristie): vanaf eind 2010
6. Zuidelijke kopgevel: 2011
7. Straalkapellen: 2011.

HAAN EN KRUIS

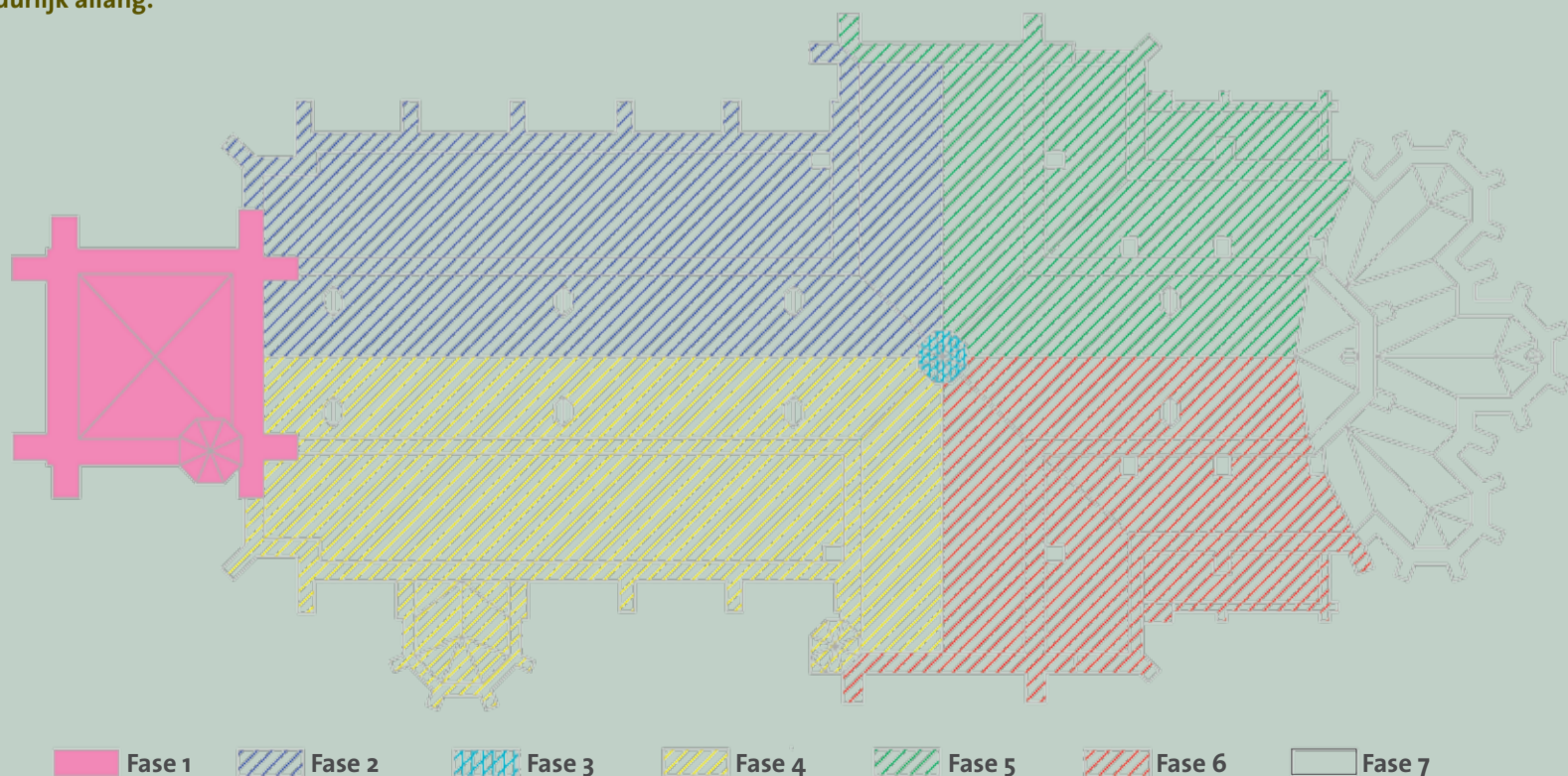
We zitten nu dus in fase 1 en de hele toren is inmiddels achter de steigers en het steigerdoek verdwenen. De haan en het kruis zijn op 16 april met een hoogwerker van de toren gehaald. De haan en de bol worden opnieuw verguld; het kruis wordt gestraald en opnieuw behandeld. Wist u trouwens dat de haan in 1948 gemaakt is door koperslager Jan van Leuven en het kruis door de gebroeders Piet en Hein Latour?

URWERKEN

De vier uurwerken of wijzerplaten aan de toren worden door de firma Petit & Fritsen in Aarle-Rixtel gerestaureerd. Deze uurwerken zijn 2,5 x 2,5 meter groot en zijn versierd met vergulde wijzers en cijfers. Het tijdsysteem is uitgerust met een tijdseinontvanger waardoor de wijzers het hele jaar door exact de juiste tijd aangeven, inclusief de overgang van zomer- en wintertijd. Maar dat weet u als inwoner natuurlijk allang.

LUIDKLOKKEN

Deluidklokken zijn stilgelegd omdat ze teveel decibellen produceren voor de steigerbouwers en timmerlieden. De klokkenstoel wordt momenteel door Petit & Fritsen hersteld, gestraald en opnieuw behandeld. De luidas van de zwaarste klok was doorgeroest bij de tapeinden. De luidas wordt helemaal vernieuwd en verzinkt, zodat roestvorming binnen 25 jaar uitgesloten is. Vermoedelijk worden de klokkenstoel en de klokken eind oktober al weer in de toren gemonteerd. Tegen die tijd zijn ook de steigers alweer voor een derde deel gedaald en gaat de aannemer beginnen aan de tweede fase, aan de kant van het gemeentehuis.

DE FINANCIËN

Het behoud van de kerk – hét gezicht van Oirschot – leeft bij de inwoners. Tientallen verenigingen en organisaties hebben de afgelopen tweeënhalf jaar activiteiten opgezet om geld voor de restauratie bijeen te brengen. Bijvoorbeeld een golfdag, taalavond, kerstconcert (Lions en Rotary), veiling (KBO en Treface), loterij (KVO en oldtimersclub), bloemenmarkt (Sint Sebastiaans gilde) en de Pieterdag (twintig verenigingen). Maar hoe zit het nou precies met de kosten en opbrengsten?

Beeldend kunstenaar Kasum Kasumov maakte een Petrusbeeldje

KOSTEN

De restauratie kost in totaal zo'n € 4,6 miljoen. De grootste post is ongetwijfeld het natuursteen, maar ook de steigerkosten mogen er zijn. Andere grote kostenposten zijn: de vieringtoren, het voegwerk, de leien en kapconstructie, de verwarming en elektriciteit, de beiaard, de wijzerplaten en de haan op de toren.

Het is lastig om een definitieve begroting te maken, omdat pas tijdens de restauratie precies duidelijk wordt wat de omvang is van het werk. De eerste tegenvallers zijn de kwaliteit van de leien en van de vieringtoren. We houden rekening met meer tegenvallers.

INKOMSTEN

Ruim € 4,6 miljoen bijeenbrengen is niet niks. Maar het grootste deel is binnen. De belangrijkste inkomsten zijn:

rijksbijdrage:	€ 2.877.046,-
parochie:	€ 500.000,-
gemeente Oirschot:	€ 250.000,-
provincie Noord-Brabant:	€ 204.926,-
donateurs, verenigingen en acties:	€ 300.000,-
fondsen en sponsors:	€ 340.000,-

Dat betekent dat er ongeveer € 125.000,- tekort is en mogelijk meer als er tegenvallers komen tijdens de restauratie. Nieuwe donateurs en acties zijn dus van harte welkom! Meer informatie: stichting Behoud Sint-Pieter Oirschot, telefoon (0499) 550 685, e-mail behoud@sintpieteroirschot.nl. Banknummer 107324822 t.n.v. stichting Behoud Sint-Pieter Oirschot. Als u 5 jaar lang elk jaar minimaal € 100 wilt schenken, dan kunt u bij notaris Marks gratis een notariële akte laten opmaken, zodat uw 'gift' aftrekbaar is voor de belasting.

Ook de opbrengst van de 'Petrusbeeldjes' van kunstenaar Kasum Kasumov komt ten goede aan de restauratie! Deze beeldjes zijn verkrijgbaar bij VVV Oirschot.

Burgemeester Severijns wenst pastoor Spijkers succes toe met de restauratie

Kunstenares Marlies Vonk reit een cheque uit

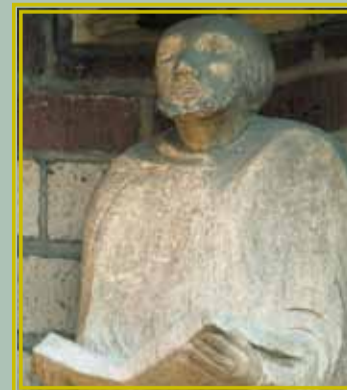
Stichting Behoud Sint-Pieter Oirschot
Banknummer 107324822

HET BOUWTEAM

Wekelijks komen ze bijeen in de directie-unit op de Marktplaats. De leden van het bouwteam. Elke dinsdagochtend bespreken ze de werkzaamheden, planning, logistiek en financiën. Ze beoordelen monsters, zoals leien en natuursteen. En hakken knopen door.

De samenstelling van het bouwteam is als volgt: Jan Mercx en Frans Smulders (parochiebestuur), Bertie Geurts en Ben van de Loop (resp. projectleider en uitvoerder bij Van Dinther Bouwbedrijf) en Klaas Schoots (afdeling bouwzaken van het bisdom). Verder zitten hierin vertegenwoordigers van de gemeente, Slotboom Steenhouders en de leidekker/loodgieter. Eens per maand is er een uitgebreidere bouwvergadering waarbij ook architect André van de Ven aansluit. De bouwunits en de bouwplaats zijn niet voor het publiek toegankelijk.

Voor informatie over de restauratie of een bezoek aan het bouwterrein moet u toestemming aanvragen via Nicoline van Tiggelen, telefoon (0499) 323 787 of 06-1551 7387, e-mail info@vantiggelencommunicatie.nl.

James van Leuven

“RESTAURATIE BLIJFT DAGELIJKS EEN VERRASSING”

Van Dinther Bouwbedrijf, hoofdaannemer Sint-Pieter

Restaureren is een vak apart, en het behoort tot één van de kernactiviteiten van Van Dinther Bouwbedrijf BV. Een bedrijf dat herstelwerkzaamheden van veel monumenten op haar naam heeft staan.

Van Dinther Bouwbedrijf uit Schaijk is een familiebedrijf dat veertig jaar bestaat. Oprichter Harry van Dinther gaf het stokje over in 2006 aan zoon Dré. Het bouwbedrijf wordt veel gevraagd voor het uitvoeren van sterk gespecialiseerd werk en is lid van de brancheverenigingen Bouwend Nederland en Vakgroep Restauratie. Dit bouwbedrijf is door het parochiebestuur gekozen, vanwege de ervaring in de restauratie van kerken en de gunstige prijs. Pastoor Spijkers is blij met deze aannemer, die toen hij nog in Geffen pastoor was, ook de parochiekerk in Geffen gerestaureerd heeft. Klaas Schoots die de bouwdirectie voert, voelt zich ook niet ongelukkig met deze aannemer, vanwege de ervaring, de vakkennis en de kwaliteit die het bouwbedrijf levert.

Bertie Geurts is projectleider restauratiewerken en hij ziet van Dinther Bouwbedrijf als een uit de kluiten gewassen familiebedrijf, waar de directeur nog iedere ochtend zelf de poort open maakt en zijn personeel bij naam kent. “De restauratie van de Sint Pieter is een uniek project,” aldus Bertie. “Deze kerk is de één na grootste in het bisdom Den Bosch. Alleen de Sint-Jan is groter. Het betreft een grootschalige restauratie, die een diversiteit aan werkzaamheden met zich meebrengt. Ook de grote verscheidenheid aan materiaalsoorten maakt deze restauratie interessant. Het is moeilijk te voorspellen hoe een restauratie verloopt, want een restauratie blijft dagelijks een verrassing.” Bertie benadrukt het belang van kennis en ervaring delen en doorgeven aan de jeugd. Hij begon zelf ooit bij Van Dinther als vakantiewerker en is er nooit meer weggegaan.

Directeur Dré van Dinther

“RESTAUREREN DOE JE MET ELKAAR”

Van Dinther Bouwbedrijf BV neemt deel aan het Restauratie Opleiding Project. Jonge mensen leren het vak in de praktijk en doen hier kennis en ervaring op. Ook de Sint-Pieter fungeert als leerling-bouwplaats. Dit gebeurt in overleg met Fundeon.

Fundeon is de schakel tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Werkgevers- en werknemersorganisaties in de bouw en infra vormen samen met het beroepsonderwijs het bestuur van deze organisatie. Fundeon erkent leerbedrijven.

Ben van de Loop is uitvoerder bij Van Dinther Bouwbedrijf en erkend leermeester. Hij is voor de leerlingen de belangrijkste man. Zelf kwam hij ook ooit als leerling bij Van Dinther Bouwbedrijf binnen. “Ik volg nog iedere vrijdag een specifieke opleiding in de restauratietechniek. Het is leuk om mijn vakkundigheid over te dragen aan jongeren. Restaureren doe je met elkaar, het is een samenspel van disciplines en de leerlingen hebben plezier in hun werk. De meeste leerlingen blijven later hier werken en op die manier zijn wij verzekerd van vakmensen en zorgen we voor een goede opbouw van ons personeelsbestand.”

Leerling Roy Derksen

KLAAS SCHOOTS, DIRECTIEVOERDER BOUWTEAM SINT-PIETER:

“GEEN MO(NU)MENT VERLIEZEN”

Hij heeft het mooiste vak dat er bestaat en hij is doordrongen van culturbesef: Klaas Schoots, een man met passie.

In opdracht van het kerkbestuur is Klaas Schoots van het bisdom 's-Hertogenbosch belast met de dagelijkse leiding van de bouw. Een eer vindt hij het om deze directievoering te doen. De restauratie van de Sint-Pieter is een van de laatste projecten waarmee Klaas zijn loopbaan afsluit en daar is hij trots op. “De kerk is beeldbepalend voor Oirschot en de restauratiewerken die nu uitgevoerd worden, moeten minimaal zeventig jaar meegaan. Daarom moet het goed gebeuren. We restaureren nu dus gedeeltelijk de restauratie van na de oorlog. Wij streven naar het allerbeste en met ‘goed genoeg’ nemen wij geen genoegen. Dat zijn we verplicht aan de burgers, want we werken met gemeenschapsgeld. Hoe langer je in dit vak zit, hoe meer ervaring je krijgt. Restaureren is nog echt handwerk volgens oude tradities, maar wel met moderne gereedschappen. Als restaurateur moet je een groot culturbesef hebben, je vraagt jezelf regelmatig af: ‘Wat laten we zitten en wat vernieuwen we?’ Elk monument is uniek en ik zeg altijd: ‘Wij hebben geen mo(nu)ment te verliezen.’”

Klaas Schoots

EEN KERK ALS EEN KATHEDRAAL

De Oirschotse Markt trekt ieder jaar zo'n 800.000 bezoekers. Lekker op een terrasje zitten, slenteren door de smalle straatjes en een bezoek brengen aan een museum of de kerk. Een van de meest gehoorde vragen die toeristen stellen, is: waarom heeft een dorp als Oirschot toch zo'n kathedraalachtige kerk? Om daar het antwoord op te geven moeten we terug naar de middeleeuwen toen Oirschot de hoofdplaats – jawel! – van het Kwartier Kempenland was. De oorspronkelijke dorpskern werd gevormd door het Vrijthof, waar de eerste parochiekerk stond: het huidige Maria- of boterkerkje. Het Kapittel van Oirschot – een college van elf kanunniken dat de leiding had over de kerken in de regio – vond de Mariakerk te klein en bouwde in 1268 een nieuwe kerk die naar Sint-Petrus Banden of Sint-Pieter genoemd werd. Het moest een kerk zijn met status, want het

was immers de hoofdkerk in de regio. Jammer genoeg brak er in 1462 brand uit en werd de kerk totaal verwoest. De bouw van de nieuwe kapittelkerk duurde tot 1512 en deze kerk was nog groter dan de vorige. Pronkstuk waren de prachtig gebeeldhouwde koorbanken voor de kanunniken. In die tijd stonden er nog huizen en brouwerijen met de achterkant tegen de kerk aan. Maar dat was afgelopen toen Oirschot tot tweemaal toe getroffen werd door een grote dorpsbrand. Koning Filips II verbood toen om nog dicht bij de kerk te bouwen. Zo ontstond dit mooie marktplein en kwam de kerk nog fraaier tot z'n recht.

WIST U DAT ...

- de Sint-Pieterskerk in Oirschot géén kathedraal of basiliek is
- de natuurstenen speklagen typisch zijn voor de Kempische gotiek
- deze kapittelkerk al in 1268 gebouwd is, terwijl de Bossche Sint-Jan en de Eindhovense Catharinakerk 'pas' in respectievelijk 1366 en 1399 gebouwd zijn
- op de derde galerij van de toren vijftig klokken hangen, inclusief zes luidklokken
- de zes luidklokken samen 12.600 kilo wegen; de zwaarste klok weegt 3200 kilo
- er alleen al tegen de toren 3.800 m2 steigerwerk hangt. Voor de hele restauratie is 11.000 m2 steigerwerk nodig.
- de toren ongeveer 60 meter hoog is
- de trap in de toren 276 treden telt
- de buitenmaten van de toren 11x11 meter zijn en de binnenmaten 7x7 meter
- de muren op de begane grond 2,1 meter dik zijn en bovenin 70 centimeter.

Een vraag of reactie?

Stuur een e-mail naar behoud@sintpieteroirschot.nl

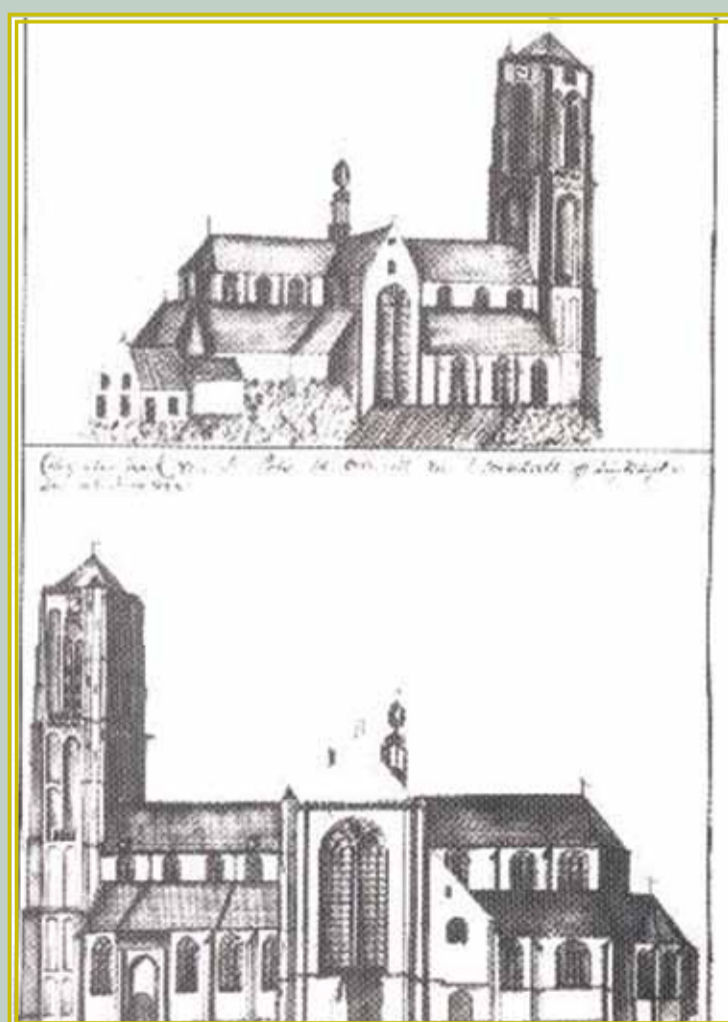
Deze restauratiekrant is een uitgave van het bestuur van de Pastorale Eenheid Oirschot-Spoordonk, de Stichting Behoud Sint-Pieter Oirschot en het Bouwteam. Deze krant verschijnt gedurende de restauratie tweemaal per jaar en wordt huis-aan-huis verspreid in Oirschot en Spoordonk.

Teksten:

Francis Laureijs, Leendert Spijkers en Nicoline van Tiggelen (eindredactie)

Fotografie:

Jan Appels, Francis Laureijs, Henk van Loon

Prent uit 1788 van Hendrik Verhees